дазволіць ім паспяхова прымяняць атрыманыя навыкі ў падрыхтоўцы і праходжанні трэнінгаў на працоўным месцы.

Літаратура

1. Соболева, А. Игровые формы работы с группой. Лекция / Александра Соболева // Институт УНИК: Отделение дистанционного обучения при МИП и МЭИ [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://unic.edu.ru/about_unic/video. – Дата доступа: 03.09.2016.
2. Фи, К. Технологии обучения менеджеров. Где, когда и как их использовать / Кеннет Фи. – М.: Добрая книга, 2006. – 304 с.

Ірына Герасімчык
Гродзенскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Янкі Купалы
(Беларусь)

АКТУАЛЬНЫЯ ПЫТАННІ ВЫВУЧЭННЯ ГІСТОРЫІ БЕЛАРУСКАЙ ЖУРНАЛІСТЫКІ XIX СТ.

Вывучэнне гісторыі журналістыкі мае на ўвазе найперш тэарэтычнае асэнсаванне законаў развіцця сродкаў масавай інфармацыі, выяўленне супярэчнасцей, якія стымулююць змены ў камунікацыйнай прасторы, а таксама грунтоўны аналіз дакументальнага матэрыялу – тэкстаў выбітных публіцыстаў мінулага, якія адлюстроўваюць асаблівасці нацыянальнага светаразумення, маральныя, інтэлектуальныя, культурныя, эстэтычныя прыярытэты нацыі.

Універсітэцкая дысцыпліна «Гісторыя беларускай журналістыкі» прадугледжвае «фарміраванне ў студэнтаў цэласнага ўяўлення пра эвалюцыю беларускай публіцыстычнай думкі ад пражурналісцкіх з’яў да высокатэхналагічнага журналізму сучаснасці» [2, с. 3]. Перыядызацыя беларускай журналісцкай гісторыі абумоўлена як унутранымі працэсамі ў сферы журналістыкі, так і зменамі ў грамадска-палітычным, сацыяльна-эканамічным і духоўным жыцці грамадства і мае на ўвазе вылучэнне найважнейшых этапаў: 1) узнікненне інстытута журналістыкі на беларускіх землях; 2) станаўленне беларускай нацыянальнай журналістыкі; 3) фарміраванне сацыялістычнай сістэмы журналістыкі на Беларусі; 4) развіццё журналістыкі Рэспублікі Беларусь ва ўмовах суверэннай дзяржавы.

Зместавае напаўненне першага храналагічнага адрэзка, які акрэсліваецца межамі XVI–XIX стст., прадугледжвае, у адпаведнасці з тыпавой праграмай дысцыпліны, аналіз старажытнай беларускай публіцыстыкі як формы адлюстравання рэчаіснасці і перадумовы ўз-

нікнення перыядычнага друку, вывучэнне асаблівасцей узнікнення першых перыядычных выданняў на тэрыторыі Беларусі, характарыстыку перыёдыкі Беларусі другой паловы XIX ст. [2, с. 6–7]. Аналіз газетных і часопісных публікацый, навуковых гістарычных, літаратуразнаўчых, культуралагічных даследаванняў, навукова-папулярных тэкстаў, лексікаграфічных крыніц паказаў, што зместава вышэй адзначаны блок у межах навучальнага курса можа быць дапоўнены. Важнасць дэталёвага, сістэмнага аналізу адзначанага перыяду ў гісторыі вынікае з таго, што «журналісцкае вытлумачэнне законаў уладкавання грамадства, канструяванне нацыянальнага праз публіцыстычнае слова, актуальныя ў тагачаснай сацыякультурнай прасторы, склалі тую аснову, якая падрыхтавала наступны «нашаніўскі» перыяд у гісторыі беларускай журналістыкі, зрабілі змястоўным, напоўнілі сутнасцю само паняцце “беларускае нацыянальна-культурнае Адраджэнне пачатку XX стагоддзя”» [1, с. 3]. Такім чынам, матэрыял першай часткі курса можа быць згрупаваны ў чатыры раздзелы: «Першыя беларускія інфармацыйныя выданні XVI–XVIII стст.», «Журналістыка на беларускіх землях у першай палове XIX ст.», «Беларуская журналістыка другой паловы XIX ст.», «Дэмакратызацыя і палітызацыя друку Беларусі на мяжы XIX–XX стст.». Аналіз кожнага з тэматычных складнікаў мае на ўвазе характарыстыку ўмоў развіцця журналісцкай справы на пэўным гістарычным адрэзку, вытлумачэнне залежнасці працэсаў у сферы журналістыкі ад палітычных, эканамічных, культурных змяненняў у жыцці грамадства, выяўленне ролі СМІ ў фарміраванні грамадскай свядомасці і беларускай нацыянальна-культурнай ідэнтычнасці.

Вывучэнне працэсу развіцця журналісцкай справы на беларускіх землях у першай палове XIX ст. у сітуацыі «беларускага культурнага накаплення» можа дадаткова прадугледжваць разгляд наступных кампанентаў:

Лібералізацыя грамадскага жыцця ў пачатку XIX ст. Рэформа друку і выдавецкай справы. Першы цэнзурны статут (1804): злоўжыванне свабодай слова. Роля Віленскага ўніверсітэта ў развіцці культуры і грамадска-палітычнай думкі Беларусі ў пачатку XIX ст. Станаўленне беларускай нацыянальнай ідэі. «Ліцвінская» культурная традыцыя. Грамадская, навуковая, адукацыйна-асветніцкая дзейнасць філаматаў. Неабходнасць забяспечвання арыгінальнасці і айчыннай накіраванасці журналісцкай справы. Ю. Кавалеўскі «Меркаванні пра задуманае перыядычнае выданне» (1820). Творчая спадчына А. Міцкевіча,

Я. Чачота. Газета «Kurier Litewski» (1794–1840). Штомесячны навукова-літаратурны часопіс «DziennikWileński» (1805–1806, 1815–1830). Філасофска-публіцыстычны часопіс Полацкай езуіцкай акадэміі «Miesięcznik Połocki» (1818–1820). Асвятленне асноўных грамадскіх праблем у СМІ: фарміраванне свецкай сістэмы адукацыі, мэтазгоднасць і навуковасць фалькларыстычных і краязнаўчых даследаванняў, сялянскае пытанне, гісторыя і мова ВКЛ і інш. Палеміка на старонках перыядычных выданняў, іх уплыў на развіццё грамадска-палітычнай думкі. «Wiadomości Brukowe» (1816–1822) – друкаванае выданне літаратурна-грамадскага аб’яднання шубраўцаў. Рацыяналістычна-асветніцкія погляды рэдакцыі. А. Марціноўскі «Машына для біцця сялян» (1817). Другі цэнзурны статут (1826): рэгламентацыя дзейнасці цэнзурнага апарату. Функцыі камітэта цэнзуры. Трэці цэнзурны Статут (1828). Абмежаванне навуковай і міжнароднай інфармацыі ў друку. Змены ў грамадска-палітычным жыцці Паўднёва-Заходняга краю пасля шляхецкага паўстання 1830–1831 гг., новаўвядзенні ў галіне асветы і культуры. Дзейнасць статыстычных камітэтаў. Беларускае культурнае накапленне: заходнярускася культурная традыцыя. Двухмоўнае афіцыйнае выданне Паўночна-Заходняга краю «Kurier Wileński» – «Виленский вестник». Літаратурна-грамадскае жыццё ў пачатку 40-х гг. XIX ст. Уплыў на фарміраванне грамадскай думкі віленскага часопіса «Athenaeum» (1841–1851). Роля часопіса «Rubon» (1842–1849) у вывучэнні гісторыі, фальклору, этнаграфіі Беларусі. Публіцыстычнае майстэрства Р. Падбярэскага, І. Храпавіцкага. Першае галіновае выданне Беларусі «Записки Горы-Горецкого земледельческого института» (1852–1856): інфармацыйная, адукацыйная і культурна-асветніцкая функцыі.

Вывучэнне асаблівасцей развіцця беларускай журналістыкі ў другой палове XIX ст. можа прадугледжваць засяроджванне ўвагі на наступных дадатковых пытаннях:

Лібералізацыя грамадскага жыцця ў другой палове 1850-х гг. Эканамічныя і палітычныя рэформы. Адмена прыгоннага права (1861). Часовыя правілы друку (1862): актуалізацыя пытанняў галоснасці і свабоды слова. Функцыі цэнзуры. Неабходнасць развіцця мясцовага друку. Ідэя стварэння афіцыйнага беларускамоўнага часопіса «Друг народа» (1862). Зборнік «Рассказы на белорусском наречии» (1863). Газета «Kurier Wileński» – «Виленский вестник» як цэнтр культурнай і палітычнай думкі Паўночна-Заходняга краю ў пачатку 1860-х гг.: абнаўленне выдання. Аўтарскі склад рэдакцыі. Тэматычныя накірункі, праблематыка, жанравая разнастайнасць публікацый. Рубрыкі «За-

межны аддзел», «Мясцовы агляд». А. Кіркор – рэдактар і публіцыст. Публіцыстыка У. Сыракомлі. Літаратурна-грамадскі альманах «Альбом» А. Вярыгі-Дарэўскага. Беларускае пытанне ў афіцыйным і неафіцыйным друку 1860-х гг.

Такім чынам, зместавае пашырэнне курса «Гісторыя беларускай журналістыкі» дазволіць забяспечыць яго выкладанне ўпоравень з навучальнымі дысцыплінамі, накіраванымі на вывучэнне гісторыі Беларусі, гісторыі беларускай літаратуры і беларускай культуры, прытрымліваючыся храналагічнага падыходу і прынцыпу гістарызму, што мае на ўвазе аб'ектыўнае ўсебаковае вывучэнне фактаў журналісцкай гісторыі з пункту гледжання іх унутранай эвалюцыі і суаднесенасці з грамадска-палітычнымі працэсамі, а таксама прадугледжвае апеляцыю да ідэі пераемнасці ў сферы грамадскай камунікацыйнай дзейнасці. Акрэсленне ўзроўню майстэрства журналістаў мінулага праз характарыстыку творчых метадаў, жанравых і стылёвых адметнасцей публікацый накіравана на фарміраванне прафесійных навыкаў будучых журналістаў, садзейнічае не толькі атрыманню культурна-гістарычных ведаў, але і рэалізацыі іх у практычнай дзейнасці.

Літаратура

1. Герасімчык, І. А. Гісторыя беларускай журналістыкі XVI–XIX стагоддзяў. Дакументы і матэрыялы: вучэб.-метад. дапаможнік для студэнтаў спец. «Журналістыка»,«Інфармацыя і камунікацыя» / І. А Герасімчык. – Гродна: ГрДУ, 2015. – 220 с.
2. История белорусской журналистики. Типовая учебная программа по учебной дисциплине для специальности 1-23 01 08 Журналистика (по направлениям) / сост. О. Г. Слука, П. Л. Дорощенок, Н. А. Зубченок. / Утв. 04.07.2016. Регистрационный № ТД-Е. 705 / тип. – Минск, 2016.

Пётр Дарашчонак
Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт

«WIADOMOSCI BRUKOWE» («ВУЛІЧНЫЯ ВЕСЦІ», 1816–1822) – ПЕРШАЯ СТУДЭНЦКАЯ ГАЗЕТА Ў ЛІТВЕ І БЕЛАРУСІ

Сёлета спаўняецца 200 гадоў з дня выхаду газеты «Wiadomosci brukowe» («Вулічныя весці»), якая была першай студэнцкай газетай на тэрыторыі Беларуска-Літоўскага краю. Выдавалася яна з 1816 па 1922 г. у Віленскім універсітэце сіламі выкладчыкаў і студэнтаў, аб'яднаных у таварыства шубраўцаў.